

“Үр дүнд суурилсан удирдлага” -ын суурь ойлголт

Рэймонд Жирвэйс

2023

Агуулга

- Энэ хэсэгт
- ҮДСУ-ын үндсэн ойлголтуудын хураангуй
- ҮДСУ нь Монгол улсын хууль, журмуудтай холбогдох нь
- Бодлого, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд хэрхэн хэрэглэж болохыг тодорхой болгох.

Яагаад ҮДСУ-н системийг хэрэглэх шаардлагатай вэ?

- Урьд нь,
- Хөтөлбөр/төслийн удирдлага нь доорхи зүйлсэд илүү төвлөрдөг/байсан:
  - Орц (юу зарцуулсан)
  - Үйл ажиллагаа (юу хийсэн)
  - Гарц (юу үйлдвэрлэсэн)
- Гарц буюу бий болгосон зүйлээ төсөл эсвэл хөтөлбөрийн эцсийн үр дүн гэж үздэг байсан. ҮДСУ нь үйл ажиллагаа, гарцаас илүүтэйгээр төлөвлөлт болон хэрэгжилтийн үе шатанд бодит урт хугацааны үр дүнд төвлөрдөг.

ҮДСУ гэж юу вэ?

- Үр дүнд суурилсан удирдлага (ҮДСУ) “гэдэг нь шийдвэр гаргах үйл явц, ил тод байдал, хариуцлагатай байдлыг сайжруулахад чиглэсэн стратеги, боломж, үйл ажиллагаа болон түүнийг хэмжих арга барилыг нэгтгэсэн удирдлагын арга барил юм”
(Канадын Гадаад Хэргийн Яам)

4.1.6.“Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл” гэж Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн, Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрт нийцүүлсэн улс, салбар, салбар хооронд болон бүс, орон нутгийн уялдааг хангасан зорилго, зорилт, хүрэх үр дүн, нөөцөд суурилан боловсруулсан төсөл, арга хэмжээг агуулсан улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, тоон болон чанарын шалгуур үзүүлэлт бүхий дунд хугацааны нэгдсэн төлөвлөлтийн баримт бичгийг;

ҮДСУ нь доорхи зүйлд төвлөрнө

- Бодит үр дүн (зорилт)-г тодорхойлж, хэрэгжүүлэх
- Үр дүнтэй үзүүлэлтүүдийг ашиглан явцын байдлыг хянах, хүлээгдэж буй үр дүнд хүрсэн эсэхийг тайлагнах хэмжилтийн системийг хэрэгжүүлэх
- Хүссэн үр дүнд хүрэхийн тулд болзошгүй эрсдэлүүдийг тодорхойлох ба удирдах
- Сургамжуудыг нэгтгэх замаар байгууллагын шийдвэр гаргалтын үр дүн, оновчтой байдлыг сайжруулах

ҮДСУ-ын үр дүн гэж юу вэ?

- Үр дүн (үр дагавар эсвэл зорилт) гэдэг нь
---шалтгаан үр дагаврын хамаарлаас бий болж буй дүрслэгдэхүйц эсвэл хэмжигдэхүйц өөрчлөлт

“Хэрэв..., тэгвэл...”

Монгол улсад:

- 4,1,18 заалтад : "бодлогын үр нөлөө" гэж бодлогыг хэрэгжүүлснээр хүний хөгжил, нийгэм, байгаль орчин, эдийн засаг, засаглалын хүрээнд бий болох эерэг өөрчлөлтийг;

ҮДСУ-н үнэ цэнэ бий болгодог зарим онцлог шинжүүд

- ❑ Хяналт- шинжилгээ, үнэлгээний систем нь үйл ажиллагаанд биш урт хугацааны үр дүн болон өөрчлөлтөнд төвөрдөг.
- ❑ ЗГ-н үйл ажиллагааны ил тод байдал ба хариуцлагыг сайжруулахад хувь нэмэр болдог.
- ❑ Баталгаа, нотолгоонд суурилсан шийдвэр гаргах; гэнэтийн эрсдлийг удирдах боломж олгодог.
- ❑ Үйл ажиллагааны үр ашиг, үр дүнг ихэсгэдэг.
- ❑ Удирдлагад өөрийн байгууллагын өөрчлөлтийг илүү сайн удирдах боломж олгодог.
- ❑ Авсан сургамжууд нь удирдлагад тодорхой өөрчлөлт, сайжруулалт хийх боломж олгодог.
- ❑ Хяналт- шинжилгээ, үнэлгээний товч тодорхой, үр дүнд төвлөрсөн тайлан нь үнэтэй цагийг хэмнэдэг.

ҮДСУ-ын Арга хэрэгсэл

1. Бодит хүссэн ҮР ДҮНГ тодорхойлох...

Бидний хийж буй ажлын үр дүнд юүг өөр байлгахыг хүсэж байна вэ?

2. ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУД болон тэдгээрийн сонирхлыг тодорхойлох

Манай үйлчлүүлэгч хэн бэ? Бидний ажлын үр шимийг хэн хүртдэг вэ?

3. Үр дүнгийн ГИНЖИН ХОЛБОО тогтоох

Манай нөөц, үйл ажиллагаа хүссэн үр дүнд хүргэх үү?

4. ЭРСДЭЛИЙГ тодорхойлох, удирдах нь

Бидний ахиц амжилтад саад болох зүйл юу вэ?

Энэ эрсдэлийг бид хэрхэн бууруулах вэ?

үргэлжлэл

5. Ахиц амжилтыг ХЯНАХ

Бид өөрсдийн байгаа нөөц бололцооны хүрээнд хүссэн үр дүндээ хүрч байна гэж хэрхэн дүгнэх вэ?

6. Гарсан үр дүн, зарцуулсан нөөцийг ТАЙЛАГНАХ

Манай хэлтсээс гадуур юу болж байгаа талаар бид хэрхэн мэдээлж, харилцаж болох вэ?

7. СУРАЛЦСАН ЗҮЙЛЭЭ нэгтгэх

Байгууллагын шийдвэр гаргах, үр ашигтай, үр дүнтэй байдлыг сайжруулахын тулд цуглуулсан мэдээллийг бид хэрхэн ашиглах вэ?

1. Өөрчлөлтийн онол

Өөрчлөлтийн онол: Онол ба практик

- Өөрчлөлтийн онол нь хөтөлбөр [эсвэл төсөл] хэрхэн, яагаад ажиллах ёстойг тодорхойлсон таамаглал (хэрэв, дараа нь логик дээр үндэслэсэн), эрсдэл, гадаад хүчин зүйлсийн цогц ойлголт юм. Энэ нь хөтөлбөрийн үйл ажиллагааг хүлээгдэж буй урт хугацааны үр дагавартай нь холбодог. Энэ нь хөтөлбөрийн [эсвэл төслийн] загварт суурилагдсан бөгөөд ихэвчлэн хөтөлбөрийн [эсвэл төсөл боловсруулах багийн] мэдлэг, туршлага, судалгаа, үнэлгээ, шилдэг туршлага, сургамж дээр суурилдаг.
- Өөрчлөлтийн онол нь төлөвлөлтийн явцад бүлгүүд болон оролцогч талууд урт хугацааны зорилгоо боловсруулж, тэдгээр зорилгод хүрэхийн тулд ямар нөхцөл бүрдүүлэх ёстойг тодорхойлдог тогтсон бөгөөд оролцоотой үйл явц юм. Янз бүрийн төрлийн логик загварт, эдгээр нөхцөлүүд нь учир шалтгааны холбоосыг графикаар илэрхийлж хүссэн үр дүн болгон загварчлагдсан байдаг..

Тогтвортой Өөрчлөлтийн онолоос ямар үр ашиг бий болох вэ?

Нийгмийн томоохон өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэх нь нэлээд урт хугацаа шаардагдах нарийн төвөгтэй ажил юм. Илүү сайн, эрх тэгш нийгэм, эрүүл гаригийг бий болгоход тодорхой бус, бүрхэг, санаанд оромгүй саад тотгорууд чөдөр тушаа болж байна. Юу өөрчлөгдөх, хэзээ, хэрхэн, яагаад өөрчлөгдөх талаар хамтдаа эргэцүүлэн бодоход хэцүү байж болох ч олон байгууллага, баг, нөхөрлөл эдгээр хүчин чармайлтад оролцсоноор ашиг тус хүртсэн. Өөрчлөлтийн онол нь бүлгүүдэд дараах зүйлийг хийхэд тусална:

- Тэдний сэтгэлгээнд томоохон өөрчлөлт гарна;
- Өөрчлөлт хэрхэн гарах талаар тэдний бодол сэтгэлгээг сайжруулна;
- оролцогч талуудын эрх мэдлийн ялгааг илүү сайн таньж, шийдвэрлэх;
- Зорилгодоо хүрэхийн тулд тэгш байдлыг дэмжих;
- Өөр өөр оролцогчдын хүлээлт, үүрэг роль, хувь нэмрийг илүү сайн ойлгох;
- цаг хугацаа, нөөцийг хаана зарцуулахаа илүү сайн ойлгох; and
- Стратегиа илүү сайн хэмжих.

Эх сурвалж: The Annie E. Casey сан. Өөрчлөлтийн онолийг бий болгох нь: Практик зөвлөмж.
Нэгдүгээр хэсэг

2: Дээрээс доош

Үр дүр (үр дагаврын) тодорхойлолт гэж юу вэ?

Үр дүн эсвэл үр дагаврын тодорхойлолтоор бодлого, хөтөлбөр болон аливаа санаачилга ямар үр дүнд хүрэх эсвэл хувь нэмрээ оруулахаар хүлээгдэж буйг илэрхийлдэг

--Үйл ажиллагаа бол **ҮЙЛДЭЛ**

--Үр дүн бол **ӨӨРЧЛӨЛТ**

Үр дүнгийн тодорхойлолт нь:

Дараах зүйлийг чухалчилдаг ...

***ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЧИГЛЭЛ:** нэмэгдсэн, сайжруулсан, бууруулсан гэх мэт.*

***ЮУ?** Жишээ нь хүлээгдэж буй өөрчлөлтийн төрлийг тайлбарла. Ж. нь, чадвар, зан төлөв, дадал, төлөв байдал, нөхцөл байдал гэх мэт.*

***ХЭН?** Өөрчлөлтийг хэн хэн мэдрэх вэ, ж. нь хувь хүн, бүлэг хамт олон, хэлтэс, салбар*

***ХААНА?** Үр дүн нь ямар байршилд, хаана гарахыг тодорхойлох*

Хэдэн жишээ авч үзье:

Чиглэл	Юуг	Хэн	Хаана
Багассан	Гоц халдварт вирусын халдвар	Хотын зорилтот бүлгийн хүн ам	Монгол улсын томоохон 5 хотод
Сайжруулсан	Холбогдох эрүүл мэндийн үйлчилгээг хүргэх	Эх, хүүхдэд	Х аймгийн зорилтот сумдад
Нэмэгдүүлсэн	Уул уурхайд олон нийтийн оролцоотой хяналт тавих	Удирдлагын оролцоо, манлайллаар	Ү аймагт
Нэмэгдүүлсэн	Экспорт	жижиг, дунд үйлдвэрлэл, ялангуяа эмэгтэйчүүдээр удирдуулсан	Хил залгаа гурван аймагт

3. Оролцоог хангах нь

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУД ГЭЖ ХЭН БЭ? ЯАГААД ЧУХАЛ ВЭ?

- Оролцогч талууд гэж хэн бэ?
- Оролцогч талууд гэдэг нь төсөл/хөтөлбөрийн нөлөөлөлд өртөж буй эсвэл үр шим хүртэж буй байгууллагын дотоод болон гадна хувь хүн, бүлэг хүмүүс, түнш байгууллагууд болно.
- Оролцогч талууд яагаад чухал вэ?
- ҮДСУ системд бодитой төлөвлөгөө, үр өгөөжтэй төлөвлөлт гаргахын тулд та хүсэж буй үр дүнгээ тодорхойлохоос гадна оролцогч талуудыг тооцоолон, тэдний санал сэтгэгдлийг сонсох хэрэгтэй.

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙХ 8 АЛХАМ

- **1-р алхам: Үйл явцыг төлөвлөх:** Үр дүн, үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхийн тулд ямар мэдээлэл цуглуулах шаардлагатайг тодорхойлж, мэдээлэл цуглуулах явц дах хэлтэс тус бүрийн оролцоог төлөвлөх хэрэгтэй.
- **2-р алхам: Зорилгыг тодорхойлох:** Оролцогч талуудын дүн шинжилгээг хийж гүйцэтгэх эхний алхам бол дүн шинжилгээ хийх зорилгыг тодорхойлох, мэдээллийг ашиглах хэрэглэгчдийн тодорхойлох, мэдээллийг хуваалцан харьцуулах замаар мэдээллийг ашиглах төлөвлөгөөг хэлтсүүдийн хооронд уялдуулах
- **3-р алхам: Гол оролцогч талуудыг тодорхойлох:** Боломжит бүх оролцогч талуудын жагсаалтыг гаргах, тэдгээр нь анхдагч болон хоёрдогч оролцогч талуудын аль нь болохыг тодорхойл
- **4-р алхам: Аргачлалыг сонгох:** Оролцогч талуудын тоон болон чанарын мэдээллийг гарган авах нь дүн шинжилгээний гол зорилт учраас энэхүү зорилтыг биелүүлэхэд туслах аргачлалыг сонгоно.

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙХ 8 АЛХАМ

- **5-р алхам: Мэдээллийг цуглуулах, бүртгэх: Зохион байгуулалт: тов гаргах, нүүр тулсан уулзалт эсвэл skype?, зөв хүнтэй уулзах гэж байгаа эсэхийг нягтлах**
- **6-р алхам: Оролцогч талуудын хүснэгтийг бөглөх: Энэхүү алхмын зорилт нь оролцогч талуудаас авсан ярилцлагын тэмдэглэлээс хэрэгтэй мэдээллүүдийг нэгтгэн хураангуйлж дүн шинжилгээний матрикс-д (дараагийн хуудсанд) оруулах шаардлагатай мэдээллийг тодорхойлох**
- **7-р алхам: Оролцогч талуудын хүснэгтэд дүн шинжилгээ хийх: Дүн шинжилгээ нь тухайн салбар болоод үйл ажиллагаатай холбоотой оролцогч талуудын ач холбогдол, мэдлэг, ашиг сонирхол, байр суурь, боломжит түншлэлийн талаарх мэдээллийг харьцуулж, дүгнэлт гаргахад чиглэнэ.**
- **8-р алхам: Мэдээллийг ашиглах: Оролцогч талуудын дүн шинжилгээг маш олон зүйлд ашиглаж болно: Төвийн харилцаа холбоог өргөжүүлэх; хэлэлцээр хийх үеэр нөлөө бүхий дэмжлэг болон хөшүүргийг бий болгох; Дэмжлэг бага үзүүлдэг оролцогч талуудын итгэлийг нэмэгдүүлэх; Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны үр дүнг нэмэгдүүлэх боломжтой; Шинэ үйл ажиллагаа болон түүний үр дүнг төлөвлөх суурийг бий болгох; Оролцогч талуудын дүн шинжилгээний үнэлгээ гаргахад ашиглах мэдээллийн сантай болно.**

4. Эрсдэлийг удирдах нь

Эрсдэл болон Эрсдэлийн удирдлага гэж юу вэ?

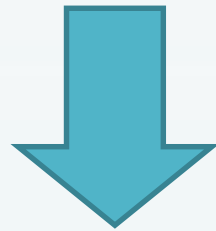
- Эрсдэл бол хүссэн үр дүнд хүрэхэд сөрөг эсвэл эерэг нөлөө үзүүлж болох боломжит үйл явдал юм.
- Эрсдэлийн удирдлага нь эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, ойлгох, шийдвэр гаргах, мэдээлэл солилцох замаар үйл ажиллагааны хамгийн сайн чиглэлийг системтэйгээр тодорхойлоход чиглэгддэг.
- Эрсдэлийн нэгдсэн удирдлага гэдэг нь байгууллагын эрсдэлийг тодорхойлж, удирдах, зохицуулах тасралтгүй үргэлжилсэн, идэвхтэй, системтэй үйл явц юм.

Эрсдэлийн удирдлагын мөчлөг

Хянах, сайжруулах, тайлагнах

- Сайн хяналт-шинжилгээний систем бий болгон, ил тод тайлагнаж, мөн
- эрсдэлийн үнэлгээг тухайн нөхцөл байдалд тохируулан хийснээр

- Үр дүнд хүрэхэд саад болж болзошгүй нөлөөллийг багасгаж, урьдчилан сэргийлнэ.

5: Хяналт-шинжилгээ

“ҮДСУ-ын гол зүйл нь гүйцэтгэлийн хэмжилт юм”

- Хэрэгжиж буй хөгжлийн интервенцийн гол оролцогч тал, удирдлагын багийг хэрэгжилтийн үйл явц, зорилгын биелэлт, төсөв хөрөнгийн зарцуулалтын талаар мэдээллээр хангах үзүүлэлтүүдийг боловсруулах системчилсэн, тасралтгүй үргэлжлэх чиг үүргийг. OECD Glossary
- Төсөл, хөтөлбөр эсвэл бодлогын хэрэгжилтийн явцыг хянах зорилгоор гол шалгуур үзүүлэлтийн дагуу хүлээгдэж буй үр дүнг бодит үр дүнтэй харьцуулах, мэдээллийг цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх үргэлжилсэн үйл явц
- Гүйцэтгэлийн хэмжилт нь хүссэн үр дүндээ хүрч байгаа эсэхийг тодорхойлох болон шаардлагатай тохиолдолд арга барилаа өөрчлөх боломжийг олгодог

ХЯНАЛТЫН АРГА БАРИЛ

- Хяналт-шинжилгээ гэдэг нь үр дүнгийн явцыг тодорхойлохын тулд мэдээлэл цуглуулж, тайлагнах байнгын тасралтгүй үйл явц байдаг учраас, цаг хугацаа, зардал, арга зүйн хүндрэл гэх гурван чухал хүчин зүйлийг удирдлагын зүгээс үнэлж байхаар төлөвлөсөн байх хэрэгтэй
- Холбогдох асуулт:
- Цаг хугацаа: Төслийн үр дүн, амжилт болон алдаа дутагдлын талаар оролцогч талууд цаг алдагдалгүй мэдээлэл авч чадаж байна уу?
- Зардал: Мэдээлэл цуглуулах зардал нь мэдээллийн үнэ цэнтэй нийцэж байна уу?
- Нарийн төвөгтэй байдал: Албан хаагчид үнэн зөв мэдээлэл боловсруулах чадвартай юу?
- Хяналтын системийг нь төсөвт тохирсон, шийдвэр гаргагчдыг мэдээллээр хангахуйцаар төлөвлөх хэрэгтэй

Шалгуур үзүүлэлтийн тодорхойлолт

- Гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт гэдэг нь бодит үр дагавар, гарцыг хэмжих, үнэлэх арга юм. Шалгуур үзүүлэлт нь чанарын эсвэл тоон хэлбэртэй байж болох бөгөөд хэмжих нэгж, шинжлэх нэгжтэй байна. Шалгуур үзүүлэлтүүд нь төвийг сахисан; өөрчлөлтийн чиглэл ба зорилтот түвшнийг заадаггүй.

Гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийн шинжүүд:

- ❖ **Оновчтой байдал:** Хэмжих ёстой зүйлээ хэмжиж байна уу?
- ❖ **Найдвартай байдал:** Цаг хугацааны явцад тогтвортой байх уу?
- ❖ **Мэдрэг байдал:** Өөрчлөлт гарсан тохиолдолд хэмжих боломжтой юу?
- ❖ **Хялбар байдал:** Мэдээлэл цуглуулахад хэр хялбар байх вэ?
- ❖ **Хэрэгцээтэй байдал:** Цуглуулсан мэдээлэл шийдвэр гаргахад хэрэг болох уу?
- ❖ **Хүртээмжтэй байдал:** Танд мэдээлэл цуглуулах нөөц боломж байгаа юу?

Шалгуур үзүүлэлт ба зорилтот түвшин

Шалгуур үзүүлэлт	Зорилтот түвшин
<p>Шалгуур үзүүлэлт гэдэг нь бодит үр дүн, гарцыг хэмжихэд ашиглах багаж юм. Шалгуур үзүүлэлт нь тоон болон чанарын байж болох бөгөөд хэмжих нэгж, дүн шинжилгээ хийх нэгж байж болно. Шалгуур үзүүлэлт нь нютрал шинж чанартай бөгөөд өөрчлөлт болон зорилтын чиглэлийг заадаггүй.</p>	<p>Зорилтот түвшин нь үнэлгээ хийх хэмжээг зааж буй утга юм. Энэ нь шийдвэр гаргагчид гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийг ашиглан ирээдүйд хүрэх хэмжээг харна. Шалгуур үзүүлэлтийг ашиглан зорилтыг хэмжин баталгаажуулснаар үр дүнгийн биелэлтийг тодорхойлох боломжтой.</p>

Шалгуур үзүүлэлт хэмждэг бол
 зорилтот түвшин нь зорилгыг тодорхойлдог

Гүйцэтгэлийг хэмжих хүрээ ба логик загвар

- Канадын гадаад хэргийн яам ГХХ-г дараахь байдлаар тодорхойлсон байдаг. Үүнд:
  - Шийдвэр гаргахад чиглүүлэх гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг [шалгуур үзүүлэлт] сонгох, боловсруулах, ашиглах үйл явц буюу систем.
- ГХХ нь ихэнх тохиолдолд менежерүүдийн төсөл, хөтөлбөрийн амжилтыг (эсвэл алдаа) холбоотой шийдвэр гаргахад ашигладаг гол хэрэгсэл юм. Логик загвар нь төсөл дээр ашиглахад илүү тохиромжтой байдаг бол ГХХ-г хяналт-шинжилгээний систем бий болгоход хэрэглэж болох юм.
- Санаж байх ёстой хамгийн чухал зүйл бол зохих шийдвэр гаргахын тулд менежерүүд үнэн зөв, цаг тухайд нь мэдээллийг олж авах хэрэгцээ байдаг.

Гүйцэтгэлийг хэмжих хүрээний загвар

Тодорхойлолт	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь мэдээлэл	Зорилт	Мэдээллийн эх сурвалж	Мэдээлэл цуглуулах арга	Давтамж	Хариуцлага
Дээд түвшнээс эхлэн доод түвшин рүү	Түвшин бүрт тохирох шалгуур үзүүлэлт: SMART	Ялгаатай эх сурвалжууд: Үндэсний болон төслийн хэмжээнд	Бодитой болон хугацаатай байх	Хүртээмжтэй, олон талт, найдвартай, баталгаатай	Мэдээллийг хэрхэн цуглуулах вэ?	Тайлагнах шаардлагын дагуу	Мэдээллийг хэн цуглуулах вэ? Тухайн байгууллагад хангалттай ур чадвар бий юу?

6. Үнэлгээ

Нэр томъёоны тодорхойлолт

Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага, 2002 :

Хэрэгжиж буй болон дуусгавар болсон төсөл, хөтөлбөр, бодлогын дизайн (арга, аргачлалын хүрээ), хэрэгжилт, үр дүнгийн системчилсэн, объектив үнэлгээг. Уг үнэлгээгээр зорилтуудын харилцан хамаарал, биелэлт, хөгжлийн үр ашиг, үр дүнтэй байдал, нөлөөлөл, тогтвортой байдлыг тодорхойлох зорилготой. Үнэлгээний тоо мэдээлэл нь найдвартай, хэрэглэгдэхүйц байх хэрэгтэй ба хүлээн авагч тал, донор байгууллагын шийдвэр гаргалтад нөлөөлөх сургамж зэргийг тусгана.

Түүнчлэн үнэлгээ нь үйл ажиллагаа, бодлого, хөтөлбөрийн үнэ цэнэ, ач холбогдлыг тодорхойлох үйл явц юм. Төлөвлөсөн, хэрэгжиж буй эсвэл дуусгавар болсон хөгжлийн интервенцийн системчилсэн, объектив үнэлгээ юм.

“Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”

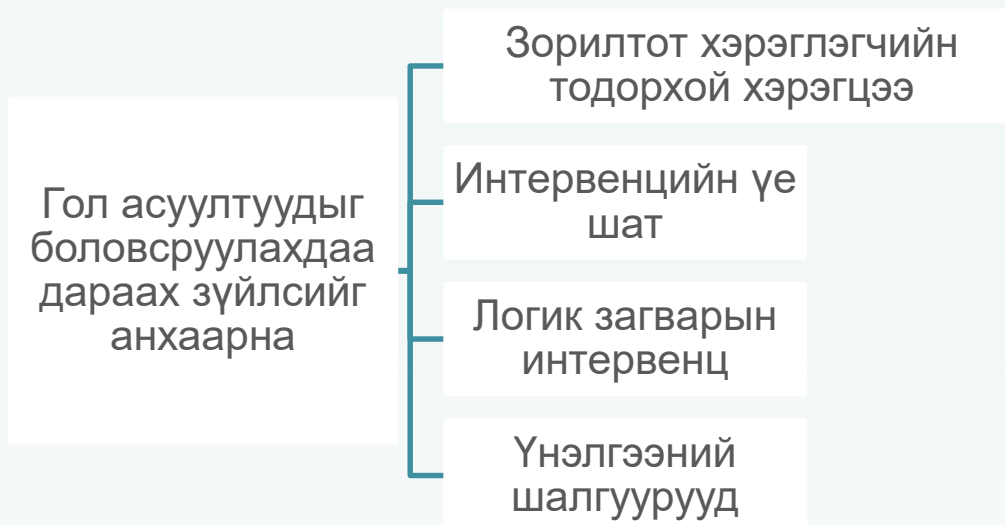
Байгууллагын үйл ажиллагаа, бодлогын баримт бичгийн зорилго, зорилтын хэрэгжилтийг төлөвлөсөн зорилтот түвшинд хүрсэн эсэхэд дүн шинжилгээ хийж өгсөн үнэлэлтийг

Хяналт-шинжилгээ ба үнэлгээ

	Хяналт-шинжилгээ (monitoring)	Үнэлгээ (evaluation)
Хэрэглээ	Байнгын, тогтмол	Үе шаттайгаар, урьдчилан тодорхойлсон тайлант үеүдэд
Зорилт	Хэрэгжилтийн явцыг хянана	Бодлого, зорилго, зорилт хэрхэн үр дүнд хүрч байгааг тодорхойлно
Арга	Шалгуур үзүүлэлт болон урьдчилан төлөвлөсний дагуу мэдээлэл цуглуулна	Мэдээлэл цуглуулах ахисан түвшний арга ашиглах, үр нөлөөний дүн шинжилгээ хийх
Үр дүн	Явцын хяналт	Стратегийн хяналт
Ерөнхий асуулт	Бид урагшилж байна уу?	Бид зөв зүйл хийж байна уу?
Тодорхойлолт	“ хяналт-шинжилгээ ” гэж байгууллагын үйл ажиллагаа болон бодлогын зорилго, зорилт, тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийн явцыг урьдчилан тодорхойлсон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу хянах, мэдээлэх тасралтгүй үйл ажиллагааг	Үнэлгээ гэж байгууллагын үйл ажиллагаа болон бодлогын зорилго, зорилт, тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийн үр дүнг системтэйгээр, объектив байдлаар хийсэн үнэлгээг хэлнэ. Үнэлгээг хэрэгжилтийн дунд шатанд болон төгсгөлд төлөвлөгөөт байдлаар давтамжтай хийдэг.

Үнэлгээний гол асуултууд

- Үнэлгээний цөм нь үнэлгээний гол асуултууд юм. Үнэлгээний үйл явцын бусад бүх хэсгүүд эдгээр асуултуудаар чиглүүлэгдэж явдаг.
- Үнэлгээний асуултууд нь үнэлгээний хил хязгаар, хамрах хүрээг бүрдүүлдэг бөгөөд үнэлгээ нь юуг анхаарах, юуг анхаарахгүйг бусдад мэдээлэх зорилготой.

- “Гялайлаа”

ᠭᠢᠯᠠᠢᠯᠠᠭ᠎ᠠ

Mongolia:
Enhancing Resource
Management through
Institutional Transformation

Address: Floor 3, National Times News Tower Khudaldaanii
gudamj, Khoroo 1
Chingeltei district, Ulaanbaatar-15160 Mongolia

Phone: 7610-5000